

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 28/2013-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti K., d. d., Slovinsko, zastúpenej B., s. r. o., B., konajúca prostredníctvom konateľ'a a advokáta JUDr. B. J., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 36/2011 z 1. februára 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K., d. d., o d m i e t a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júna 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti K., d. d., Slovinsko (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej B., s. r. o., B., konajúca prostredníctvom konateľ'a a advokáta JUDr. B. J., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 36/2011 z 1. februára 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka ako obchodná spoločnosť so sídlom v Slovinsku vykonávala v Slovenskej republike do 29. februára 2012 podnikateľskú činnosť prostredníctvom organizačnej zložky K., plc, pobočka poisťovne z iného členského štátu. Sťažovateľka sa žalobou doručenou Okresnému súdu Rožňava (ďalej len „okresný súd“) domáhala proti žalovanej J. Š., R. (ďalej len „žalovaná“), zaplata sumy 250,65 € s príslušenstvom *„na základe uznania záväzku – dohody o splátkach zo dňa 17. 09. 2009, ktorá vznikla na základe zmluvy o spolupráci uzavretej medzi právnym predchodcom sťažovateľa a žalovanou“*. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 10 C 147/2010 z 12. novembra 2010 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol a zaviazal ju uhradiť žalovanej náhradu trov konania vo výške 16,50 €.

Vo vzťahu ku konaniu pred súdom prvého stupňa sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Súd v konaní vyzval sťažovateľa, aby doložil zmluvu o spolupráci, z ktorej vyplýva povinnosť žalovanej zaplatiť žalovanú sumu. Keďže nebola táto zmluva v konaní predložená, nebolo možné zo strany súdu posúdiť, či sa jedná o občianskoprávny alebo obchodnoprávny vzťah. Na obranu žalovanej sa súd potreboval oboznámiť so zmluvou, ktorú mala uzavrieť žalovaná právnym predchodcom sťažovateľa, avšak v konaní ju žiaden z účastníkov nepredložil. Z toho dôvodu nebolo možné posúdiť, či vôbec vznikol nejaký právnych vzťah medzi žalovanou a právnym predchodcom sťažovateľa a preto súd nevyhovel žalobe a túto zamietol. Keďže nebola predložená zmluva a žalovaná popiera, že by uzavrela dohodu o províziách a o storno poplatkoch, nebolo možné uzavrieť spor tak, že nárok existoval v čase uznania dlhu.“

Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil, pričom účastníkom konania nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

Vo vzťahu k napadnutému rozsudku sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že krajský súd „v odôvodnení rozsudku uviedol, že uznanie dlhu nie je právnym dôvodom záväzku, ale iba uľahčuje veriteľovi procesnú situáciu v prípade sporu, lebo veriteľ nemusí preukazovať vznik dlhu, ani jeho výšku v dobe uznania. Naopak dlžník, pokiaľ to namieta, že dlh nevznikol, že bol splnený alebo inak zanikol, musí to preukázať. Následne však odvolací súd uviedol, že žalobkyňa tvrdila, že dlh voči sťažovateľovi nemá, zmluvu o spolupráci nevedela predložiť, lebo ju pri sťahovaní stratila, avšak tvrdila neexistenciu uvedených dokladov. Podľa odvolacieho súdu preukázanie reálnej neexistencie listiny (zmluvy, dodatku...) nie je a nebolo možné od žalovanej spravodlivo požadovať podľa tzv. negatívnej dôkaznej teórie, pretože na nikom nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti.“

Zo sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je tvrdenie sťažovateľky, že v jej veci konajúce všeobecné súdy nesprávne posúdili zabezpečovací inštitút uznania dlhu (záväzku) a nesprávne ho aplikovali na prerokúvanú vec. Sťažovateľka v tejto súvislosti predovšetkým uvádza:

„Zmyslom uznania dlhu je to, že poskytuje veriteľovi nesporný právny základ pri vymáhaní jeho pohľadávky. Zjednodušuje dokazovanie v prípadnom súdnom spore, pričom dôkazné bremeno prenáša na dlžníka. Skutočnosť, že dlh existuje, možno preukázať jedinou listinou, čo výrazne skracuje súdne konanie a vylučuje, resp. obmedzuje možnosť neúspechu veriteľa v súdnom spore... Nemôže byť z toho dôvodu veriteľovi uložená povinnosť, aby svoju pohľadávku voči dlžníkovi doložil ďalšou listinou (napr. zmluvou), pretože uznanie dlhu samo o sebe predpokladá existenciu tejto listiny v čase uznania a navyše deklarované osobou dlžníka. Dlžník preto nemôže svoj dlh (záväzok) voči veriteľovi uznať, t. j. deklarovat existenciu pohľadávky veriteľa (existencia právneho vzťahu medzi dlžníkom a veriteľom) a následne (úspešne pred súdom) tvrdiť, že žiadny právny vzťah medzi ním a veriteľom, t. j. ani jeho záväzok voči veriteľovi neexistuje. Nanajvyš

nemôže byť na veriteľovi, aby existenciu svojej pohľadávky voči dlžníkovi preukazovali aj iným spôsobom – popri uznaní dlhu...

Sťažovateľ nepopiera názor odvolacieho súdu vo vzťahu k tzv. negatívnej dôkaznej teórii, podľa ktorej od nikoho nemožno spravodlivo požadovať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti. Aplikácia tejto dôkaznej teórie na posudzovanú vec je však neprípustná a nesprávna, pretože súd úplne opomenul skutočnosť, že osoba (dlžník) zaťažená dôkazným bremenom neexistencie záväzku tento záväzok pred tým niekoľko krát uznala, čím v minulosti existenciu záväzku sama deklarovala! ...

Na posudzovanú situáciu však nebolo možné automaticky aplikovať vyššie uvedenú negatívnu dôkaznú teóriu, pretože jej následkom bolo (opätovné) zaťaženie dôkazným bremenom sťažovateľa, t. j. aby preukázal (inou listinou) existenciu záväzku. Takýto názor však popiera zmysel zabezpečovacieho inštitútu uznania dlhu (záväzku), ako aj vyššie uvedenú ustálenú judikatúru. Napokon, ustálená judikatúra pripúšťa aj uznanie neexistujúceho dlhu, pričom dôkazné bremeno, pokiaľ ide o neexistenciu dlhu je na dlžníkovi. V opačnom prípade by účinky dlhu vôbec nenastali, čo by znamenalo, že dôkazné bremeno, pokiaľ ide o existenciu dlhu, by nikdy neniesol dlžník, naopak, veriteľ by musel vždy, dovoľajúc sa uznanie dlhu, preukazovať existenciu uznaného dlhu ako podmienku platnosti uznania dlhu, a teda aj predpoklad na uplatnenie jeho účinkov (obdobne aj Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32 Odo 453/2004 alebo aj Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32 Odo 1323/2004).“

Podľa sťažovateľky „postup súdu, na základe ktorého nepriznal právo veriteľovi, vo vzťahu ku ktorému bol zo strany dlžníka niekoľkokrát a opakovane uznaný dlh je nielen narušením princípu, z ktorého inštitút uznania dlhu vychádza, t. j. zabezpečenia pohľadávky, ale nepochybne smeruje k popieraniu princípu právnej istoty, práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 1 ods. 1, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnutý rozsudok krajského súdu zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a zároveň jej prizná úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil

sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 335/06, I. ÚS 382/06).

Základom argumentácie sťažovateľky je nesprávne posúdenie zabezpečovacieho inštitútu uznania dlhu (záväzku), ako aj nesprávna aplikácia tohto inštitútu na prerokúvanú vec krajským súdom, na základe čoho malo dôjsť k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka predovšetkým tvrdí, že zmyslom inštitútu uznania dlhu je to, „že poskytuje veriteľovi nesporný právny základ pri vymáhaní jeho pohľadávky,

pričom zjednodušuje dokazovanie v prípadnom súdnom spore, pričom dôkazné bremeno prenáša na dlžníka. Nemôže byť z toho dôvodu veriteľovi uložená povinnosť, aby svoju pohľadávku voči dlžníkovi doložil ďalšou listinou (napr. zmluvou), pretože uznanie dlhu samo o sebe predpokladá existenciu tejto listiny v čase uznania a navyše deklarované osobou dlžníka.“.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu (a práva na spravodlivé súdne konanie) patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon.

V napadnutom rozsudku krajský súd predovšetkým uviedol:

«Rozhodnutiu súdu prvého stupňa nemožno vytknúť nedostatočné zistenie skutkového stavu, ani to, že by vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo z prednesov účastníkov nevyplývali a ani nevyšli za konania najavo, že by opomenul niektoré rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo, že by v jeho hodnotení dôkazov bol logický rozpor, prípadne, že by výsledok jeho hodnotenia dôkazov nezodpovedal tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcom z ust. § 133 až § 135 O. s. p., alebo, žeby na zistený skutkový stav aplikoval nesprávne zákonné ustanovenia alebo použité zákonné ustanovenia nesprávne vyložil.

Dokazovanie, ktoré vykonal súd prvého stupňa doplnil odvolací súd tým, že uložil žalobcovi doručiť listinné dôkazy „zmluvy o spolupráci“ právneho predchodcu žalobcu (K. s. r. o.) a žalovanej, ako aj dodatky k zmluve a provízny poriadok. Žalobca reagoval na túto žiadosť odvolacieho súdu listom, v ktorom konštatoval, že väčšina dokumentácie tvoriacej agendu spoločnosti K. s. r. o. bola premiestnená do materskej spoločnosti, t. j. do S., a v dôsledku transportu dokumentácie (však) s najväčšou pravdepodobnosťou došlo k strate dokumentácie, týkajúcej sa žalovanej. Žalobca žiadanú dokumentáciu nemá k dispozícii. V tejto súvislosti ale poukázal na (iné) zmluvné vzťahy založené prostredníctvom „zmluvy o spolupráci“, ktoré spoločnosti K. s. r. o. uzatvárala s tretími osobami v pozícii obchodných reprezentantov, obchodných zástupcov a sales managerov a podobne. V každom prípade išlo o sprostredkovanie poistenia za odmenu, ktorej výška nebola stanovená v príslušnej zmluve, ale v províznom poriadku, ktorý bol prílohou zmluvy. Z províznych poriadkov vyplýva, že v prípade stornovania sprostredkovanej zmluvy v prvom roku poistenia, vznikla na strane sprostredkovateľa povinnosť už vyplatenú províziu vrátiť. Vyššie uvedený spôsob uzatvárania zmlúv bol bežnou praxou aj v spoločnosti P. s. r. o., ako aj žalobcu, a teda neexistuje dôvod, prečo by práve v prípade zmluvy o spolupráci so žalovanou mal byť zo strany K. s. r. o. zvolený iný postup. Aj keď ide len o nepriamy dôkaz o existencii vzťahu medzi spol. K. s. r. o. a žalovanou, aj napriek tejto skutočnosti je tento vzťah preukázaný „opakovaným“ uznaním záväzku zo strany žalovanej (splátkový kalendár, čiastočné splácanie dlhu, mailová korešpondencia) voči spol. K. s. r. o., respektíve žalobcovi. Žalobca v tomto liste opätovne poukázal na to, že nie žalobca, ale žalovaná je zaťažená dôkazným bremenom, ktoré žalovaná neuniesla. Prílohou listu žalobcu sú „formuláre“ zmluvy o spolupráci (verzia E 8/1/2007) uzatvorená podľa § 51 OZ medzi K. s. r. o. (spoločnosťou) a „spolupracovníkom“. V čl. IV tejto „formulovanej“ zmluvy je upravená aj provízia. „Spolupracovník má za kvalitnú a profesionálnu realizáciu činností, ktoré sú predmetom tejto zmluvy nárok na odplatu - províziu, ktorej výška, spôsob a termín výplaty je určený v Províznom poriadku, prevzatie ktorého potvrdí Spolupracovník podpisom tejto zmluvy, ktorý tvorí neoddeliteľnú súčasť tejto zmluvy ako jej Príloha č. 1. Prípadné zmeny alebo akékoľvek doplnky Provízneho poriadku budú Spolupracovníkovi odovzdané protokolárne, (t. j. proti podpisu). Pokiaľ nie je možné z dôvodov na strane Spolupracovníka odovzdať mu doplnený, resp. nový

Provízný poriadok protokolárne, je Spoločnosť povinná ho odoslať Spolupracovníkovi doporučenou zásielkou na adresu uvedenú v zmluve. Doplnený, respektíve nový Provízný poriadok nahradí predchádzajúci poriadok v plnom rozsahu. 2. Provízia bude uhradená mesačne, najneskôr do konca mesiaca, nasledujúceho po mesiaci, za ktorý mu vznikol nárok na odmenu, ak to neupravuje Provízný poriadok pre jednotlivé produkty inak. 3. Provízia vyplácaná Spolupracovníkovi v súlade s týmto článkom zahŕňa všetky náklady v súvislosti s činnosťou vykonávanou na základe tejto zmluvy“.

V tomto článku IV nie je úprava týkajúca sa storna provízií, respektíve vrátenia provízií. Ďalšími prílohami sú fotokópie zmlúv o spolupráci uzavreté podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka medzi právnym predchodcom žalobcu (K. s. r. o.) a Asistentom V., a právnym predchodcom žalobcu a Sales managerom.»

K odvolacím námietkam sťažovateľky, v zmysle ktorých žalovaná dlh voči žalobcovi opakovane uznala, o čom svedčí splátkový kalendár, čiastočné splácanie dlhu a elektronická korešpondencia, na základe čoho je zaťažená dôkazným bremenom žalovaná, a nie žalobca (sťažovateľka, pozn.), krajský súd v napadnutom rozsudku uviedol:

«Ak niekto uzná písomne, že zaplatí svoj dlh určený čo do dôvodu aj výšky, predpokladá sa, že dlh v čase uznania trval. Pri premlčanom dlhu má také uznanie tento právny následok, len ak ten, kto dlh uznal, vedel o jeho premlčaní (§ 558 OZ).

V zmysle citovaného ustanovenia § 558 OZ, ak niekto uzná písomne, že zaplatí svoj dlh určený čo do dôvodu aj výšky, predpokladá sa, že dlh v čase uznania trval. Uznanie dlhu je samostatným zabezpečovacím inštitútom. Zabezpečovaciu funkciu plní tým, že zakladá právnu domnienku existencie dlhu v dobe uznania. Okrem všeobecných náležitostí predpísaných pre právne úkony je k jeho platnosti potrebná písomná forma, vyjadrenie prísľubu zaplatiť dlh a uvedenie dôvodu dlhu a jeho výšky.

Uznaním dlhu nezaniká pôvodný záväzok dlžníka, ani nevzniká nový záväzok. Uznanie dlhu nie je teda právnym dôvodom záväzku, ale iba uľahčuje veriteľovi procesnú situáciu v prípade sporu, lebo veriteľ nemusí preukazovať vznik dlhu, ani jeho výšku v dobe uznania. Naopak dlžník, pokiaľ to namieta, že dlh nevznikol, že bol splnený, alebo že inak zanikol, musí to preukázať. Uznaním dlhu teda prechádza dôkazné bremena z veriteľa na dlžníka ohľadne dlhu v takej výške, v akej bol uznaný. Nejde preto iba o dôkazný

prostriedok slúžiaci k preukázaniu nároku veriteľa v súdnom konaní, alebo priamo zo zákona je s ním spojená právna domnienka o existujúcom dlhu ku dňu, keď bol uznaný.

Žalovaná už počas konania na súde prvého stupňa tvrdila, že aj keď dlh voči žalobcovi, respektíve právnemu predchodcovi žalobcu písomne uznala, že dlh voči žalobcovi (respektíve jeho právneho predchodcovi) nemá, lebo dlh vôbec nevznikol, pretože podpísala len „zmluvu o spolupráci“ a v tejto nebola žiadna úprava o výške provízií, respektíve úprava o vracaní provízií.

Tvrdila, že so žalobcom (respektíve s jeho právnym predchodcom) žiadny dodatok k zmluve, v ktorom by problematika vracania provízia bola upravená neuzavrela, a nebol jej doručený ani príslušný Provízny poriadok. Na pojednávaní pred súdom prvého stupňa rozviedla aké pohnútky ju viedli k podpísaniu uznania záväzku a dohody o splátkach dňa 17. septembra 2009. Rozhodne tvrdila, že v zmluve o spolupráci nebola upravená problematika vrátenia provízií. Zmluvu o spolupráci ale nevedela predložiť, lebo ju pri sťahovaní stratila. Opakovane zdôrazňovala, že dodatok k zmluve ohľadom provízií neuzavrela a Provízny poriadok jej nebol doručený. Tvrdila teda neexistenciu uvedených listinných dokladov.

Preukázanie reálnej neexistencie listiny, t. j. zmluvy o sprostredkovaní, dodatku k zmluve o sprostredkovaní, v ktorom mali byť upravené podmienky nielen pre získanie provízie, ale osobitne o vrátení provízií a Provízneho poriadku nie je, a nebolo možné od žalovanej spravodlivo požadovať, lebo podľa tzv. negatívnej dôkaznej teórie, t. j. pravidla, že neexistencia (niečoho) majúceho trvajúci charakter sa zásadne nepreukazuje.

Na nikom totiž nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti.

Na preukázanie pravdivosti tvrdenia žalovanej o tom, že v zmluve o spolupráci nebola upravená otázka storna provízií, respektíve vrátenia provízií, a že neuzavrela dodatok k zmluve o spolupráci, v ktorom mali byť upravené otázky provízií a osobitne ich vrátenie a že nebol jej doručený Provízny poriadok, vyžiadal súd od žalobcu (sťažovateľky, pozn.) príslušné doklady, zmluvu o spolupráci, a dodatok k zmluve o spolupráci i Provízny poriadok, ktoré mal žalobca, respektíve jeho právny predchodca archivovať.

Žalobca oznámil, že dokumentáciu týkajúcu sa žalovanej nemá k dispozícii, pretože túto pravdepodobne stratil s najväčšou pravdepodobnosťou v dôsledku transportu dokumentácie - premiestňovania do sídla spoločnosti v S.

Podľa tvrdenia žalovanej v „zmluve o spolupráci“, ktorú mala uzavretú s právnym predchodcom žalobcu absentovala úprava vrátenia provízií, čomu nasvedčuje aj formulár zmluvy o spolupráci (verzia E 8/1/2007) podľa § 51 OZ medzi K. s. r. o. (spoločnosťou), t. j. s právnym predchodcom žalobcu a spolupracovníkom (žalovanou), kde je upravená aj problematika provízií, (ale nie vrátenia provízií). Dodatok k zmluve o spolupráci o províziách, respektíve o vrátení provízií so žalovanou nebol uzatvorený, a Provízny poriadok jej doručený nebol. Preukázanie reálnej neexistencie týchto listín od žalovanej nemožno spravodlivo požadovať (podľa tzv. negatívnej dôkaznej teórie) a tak podľa odvolacieho súdu možno prijať záver, že nárok žalobcu, respektíve jeho právneho predchodcu na „vrátenie (vyplatených) provízií“ nie je po práve.

Žalobca nepredložil súdu dokumentáciu, ktorú mal jeho právny predchodca uzavretú so žalovanou.»

V nadväznosti na uvedený skutkový stav krajský súd v napadnutom rozsudku uviedol, že «pritakáva záveru súdu prvého stupňa, že daný vzťah medzi žalobcom, respektíve jeho právnym predchodcom bez predložených zmlúv uzavretých so žalovanou, nie je možné právne posúdiť, t. j. či ide o právny vzťah podľa OZ, alebo Obchodného zákonníka etc.

Ani odvolací súd bez absencie relevantných zmlúv medzi žalobcom, respektíve jeho právnym predchodcom a žalovanou, nemohol posúdiť aký právny vzťah medzi účastníkmi konania vznikol.

„Formulár“ zmluvy o spolupráci (verzia E 8/1/2007), „uzatvorený“ podľa § 51 OZ, obsahuje čl. IV venovaný „provízií“, ale nie je v ňom zmienka o stornoprovíziách, respektíve o vracaní provízií.

Žalovaná počas konania uniesla dôkazné bremeno, ktoré na ňu prešlo zo žalobcu, respektíve z právneho predchodcu žalobcu dňa 17. septembra 2009 podpisom uznania záväzku a dohody o splátkach (vypracovaných právnym predchodcom žalobcu), pretože neexistujú listinné dôkazy, t. j. zmluva o spolupráci, v ktorej by bola upravená problematika

vracania provízií a taktiež neexistujú doklady o doručení Provízneho poriadku, respektíve doklady o dodatku k zmluve o spolupráci, ktorý by upravoval vrátenie vyplatených provízií. Ak teda žalovaná nemala dlh z titulu vrátenia vyplatených provízií voči právnomu predchodcovi žalobcu, takýto nárok nemohol vzniknúť ani žalobcovi. Odvolací súd dospel k záveru, že žalovaná v čase uznania záväzku dňa 17. septembra 2009 žiaden dlh voči žalobcovi, respektíve právnomu predchodcovi žalobcu nemala, a uznaním dlhu (záväzku) jej ani nevznikol nový záväzok.

Z týchto dôvodov ako aj z dôvodov, ktoré obsahuje rozsudok súdu prvého stupňa, s ktorými sa odvolací súd v podstate stotožňuje, odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil.».

V nadväznosti na citované ústavný súd považoval za potrebné uviesť, že teória procesného práva podmieňuje úspech účastníka konania v spore unesením dvoch bremien, jednak bremena tvrdiť určité skutočnosti (bremeno tvrdenia), ktoré môžu privodiť jeho úspech v spore, a jednak bremena tieto skutočnosti preukázať (dôkazné bremeno). Základnou normou upravujúcou bremeno tvrdenia a preukazovania je § 120 ods. 1 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Ak ide o skutočnosť rozhodnú podľa hmotného práva, potom neunesenie bremena tvrdenia o tejto skutočnosti bude mať pre účastníka konania väčšinou za následok pre neho nepriaznivé rozhodnutie. Bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno vystihuje aktuálnu skutkovú a dôkaznú situáciu konania. V priebehu sporu sa môže meniť, teda môže dochádzať k jeho prerozdeleniu medzi účastníkmi konania.

Inštitút uznania záväzku zakladá vyvrátiteľnú právnu domnienku o existencii uznaného záväzku v čase uznania, preto podľa názoru ústavného súdu krajský súd vychádzal správne z premisy, že v prípade existencie uznania záväzku prechádza dôkazné bremeno o žalovanou tvrdenej neexistencii uznaného záväzku na žalovanú. Sťažovateľka tvrdí, že žalovaná dôkazné bremeno o neexistencii záväzku neunesla, a odkazuje pritom na judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky, ktorá „*pripúšťa aj uznanie*

neexistujúceho dlhu, pričom dôkazné bremeno, pokiaľ ide o neexistenciu dlhu je na dlžníkovi“.

Vznik vyvrátiteľnej právnej domnienky zaväzuje súd pri hodnotení dôkazov, a to v tom zmysle, že skutočnosť, pre ktorú je v zákone ustanovená domnienka, ktorá pripúšťa dôkaz opaku, má súd za preukázanú, pokiaľ v konaní nevyšiel najavo opak (§ 133 OSP). Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplývajú tvrdenia žalovanej o tom, že v zmluve o spolupráci nebola upravená otázka storna provízií, respektíve vrátenia provízií, a že neuzavrela dodatok k zmluve o spolupráci, v ktorom mali byť upravené otázky provízií a osobitne ich vrátenie, a že jej nebol doručený provízny poriadok, ktorý by upravoval otázku vrátenia provízií.

Krajský súd považoval tieto tvrdenia žalovanej za preukázané, a to aj na základe nepriamych dôkazov predložených samotnou sťažovateľkou (pozri citovanú časť odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu týkajúcu sa sťažovateľkou predložených dôkazov, pozn.), pričom jeho právny záver o tom, že žalovaná uniesla dôkazné bremeno, ktoré na ňu prešlo uznaním záväzku, ústavný súd považuje v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci za ústavne udržateľný a akceptovateľný. Ak v konaní vyšiel najavo opak vo vzťahu k zákonom ustanovenej domnienke (§ 133 OSP), tak tento opak nemôže všeobecný súd ignorovať len z dôvodu, že dôkaz potvrdzujúci opak zákonom ustanovenej domnienky predložil ten účastník konania, na ktorom dôkazné bremeno v danom prípade neležalo.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že krajský súd v napadnutom rozsudku zaujal stanovisko k zásadnej odvolacej námietke sťažovateľky, ktorá tvorí aj základ jej právnej argumentácie v konaní pred ústavným súdom, pričom uviedol relevantné dôvody, na základe ktorých krajský súd formuloval svoj právny záver o tom, že v posudzovanej veci žalovaná uniesla dôkazné bremeno. Tento právny záver krajského súdu ústavný súd považuje z ústavného hľadiska za udržateľný.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu je ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnený a nemožno ho považovať

za arbitrárny. Za týchto okolností podľa názoru ústavného súdu neexistuje medzi napadnutým rozsudkom a základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka namietala, taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie naznačovala reálnu možnosť dospieť k záveru o ich porušení. Skutočnosť, že sťažovateľka sa nestotožňuje s právnymi názormi krajského súdu, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia a nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť právne názory krajského súdu svojimi vlastnými názormi.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť sťažovateľky po predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky na ochranu ústavnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2013